

YAŞAR KEMAL

Sivil Örgütlenme Civic Organization

94

Yaşar Kemal
Yazar ve
romancı,
İstanbul'da
oturuyor,
Türkiye
doğumlu.
Writer and
novelist,
lives in Istanbul
born in Turkey.

Yirmibirinci yüzyıl insan hakları yüzyılı olacaktır. Bütün gelişmeler bunu gösteriyor. İnsan haklarının sınırları her gün geçtikçe biraz daha genişliyor diyemeyeceğim, başdöndürücü bir hızla genişliyor. Bundan önceleri aklımıza bile gelmeyen haktan sayılmayan birtakım haklar en vazgeçilmez haklar arasına giriyor ve insanoğlu bu yeni haklar için de savaşım vermeye başlıyor. Dünya yeni bir haklar oluşumu içinde. İnsan haklarıyla birlikte ahlakta da bir değişim, bir gelişme var. Yeni ahlak oluşumlarıyla da karşı karşıyayız.

Dünyamızda bugün ikiyüzden fazla devlet var. Devletler de gittikçe çoğalıyor. Uzun bir süreden bu yana da dünyada bir demokrasi savaşımı veriliyor. Demokrasiyi yerleştirmede insanlık bugüne kadar, başarılı oldu diyemeyiz. Çok belenmiş sözlerle konuşmaktan başka umarımız yok, bunun ekonomik, sosyal, bölgesel birçok sebepleri var. Yüzyılımız da bu sebepleri ezberliyor. Yalnız umut verici bir sebep daha var ki, insanlık gerçek demokrasiye ulaşabilmek için canını dişine takmış, gittikçe hızlanan bir savaşım veriyor. Bilim adamları, yazarlar, sanatçılar, gazeteciler, yani halkların dili olanlar, günümüze kadar, görülmemiş bir uğraşım içindeler. Gene de bu çabalar yeterli değil. Dünyayı her yönüyle bozduk, iler tutar yerini bırakmadık. Dünyamızı bu hale getiren başlıca sebep yaşamakta olduğumuz egemen düzenlerdir. İçinde yaşadığımız düzen bize bundan daha iyi bir dünya veremezdi. Bir çöküntünün başında, ortasında değil, sonuna yaklaşıyoruz.

Dünyamız her yönüyle gittikçe de bozuluyor. Doğanın ölmekte oluşu insanlığın başındaki en büyük bela. Sonra nükleer savaş olasılığı, değerlerin çökmesi, karman çorman olması...

The twenty-first century will be the century of human rights. Everything points in this direction. I wouldn't go so far as to say that human rights are becoming more comprehensive with every passing day, but there can be no doubt that they are extending at a quite bewildering pace. Several rights that were previously not recognised as rights at all are now included among the most basic and inalienable, and the attainment of these new rights is the aim of the war in which mankind is now engaged. Moreover, this change in attitude towards human rights is accompanied by a change and development in morality.

There are over two hundred states in the world today, and the number is continually increasing. For a long time now the world has been witnessing a struggle for democracy, but mankind cannot be regarded as having achieved any real success in the struggle. We are primarily concerned with the mousing of well-worn cliches. For this there are a number of economic, social and regional causes. Our century knows all these causes by heart. One hopeful sign, however, is the determination of mankind to attain a true democracy, and the steadily increasing vigour of the fight. A war of unprecedented intensity is being waged by academics, writers, artists and journalists, in other words by all those who act as the mouthpieces of the people. But these efforts are still not enough. We have devastated the whole world. Not a single area has been left undamaged. The main factor that has reduced the world to this condition is the nature of the regimes under which we are living. The order in which we live is incapable of creating a better world. We are on the edge of collapse, not sometime in the future but here and now. Our world is gradually deteriorating in every way. The greatest catastrophe confronting mankind is the ruin of the environment. After this comes the danger of nuclear war, the collapse of values, the utter confusion and disorder... Faulty education. And the steady intensification of all these problems, the onset of complete decay. We are approaching the threshold of extinction... Most of us are optimistic by

YAŞAR KEMAL

İnsanlığın yanlış eğitilmesi... Ve bütün bu sorunların gittikçe de büyümesi, tükenişin başlaması... Yokolmanın eşiğine kadar gelmemiz... İyimser kişiliği var çoğumuzun. Bundan dolayı mı acaba yokolmanın eşiğindedeyiz diyoruz? Bir de küçük küçük savaşlar var günümüzde. Bosna Hersek savaşı, Somali, Angola, Doğu Anadoludaki Türk-Kürt savaşı... Bu Türk-Kürt savaşının adı konmadı. Daha da kimse bu savaşa bir ad koymak istemiyor. İster adı konsun, ister konmasın, bu bir savaştır. Hem de kural dışı, moral dışı bir savaştır. Onun için kimse de bu savaşa ad koymak yürekliliğini gösteremiyor. Burada sivil halk öldürülüyor, işkencelerden geçiriliyor. Yüzlerce "faili meçhul" cinayet... Bu cinayetleri devletin kurduğu cinayet şebekelerinin işlediği her gün gazetelerce yazılıyor, suçlanan devletse ağzını açmıyor. Evler yakılıyor, köyler sürgün ediliyor, kasabalar, iller top ateşlerine tutuluyor, bombardıman ediliyor, bayramlarda çoluk çocuk kurşunlanıyor. Gene kimseden çıt yok. Bütün bu suçları devlet ya şöyle ya böyle üstlenmiş oluyor. Evet, bu bir savaş değil, savaş morali bu savaşa göre daha üstün, daha insanca. Bosna Hersek de Güneydoğu savaşı gibi insanlık dışı ve insanlığın yüz karası. Somali gözümüzün önünde, onun hakkında fazla konuşmaya gerek yok. Bu bölgesel dediğimiz savaşlar, dünya savaşları kadar insanlıkta yaralar açıyor. Ve bu savaşlara, en korkuncu, insanlık seyirci kalmaktan başka bir şey yapamıyor. Bütün bunların günahı kimin boynunda? Bu çağda insanlık, insanlığından çıktı da vurdumduymaz mı oldu? Böyle bir şey gelmişse insanlığın başına o zaman yapacak hiçbir şey yok mu? Bunca çaba güme mi gidecek? Bütün bunların önüne geçmek için çabalar başlamışsa, insanlığın bir kısmı canını dişine takmış uğraşıyorsa daha her şey bitmemiş diyemez miyiz? Hükümetlerin ayrı ayrı çıkarları var. Örneğin bir küçük savaşta kimi hükümetlerin, devletlerin çıkarları var. En namuslu, en demokrat gözükken bir devlete bakıyoruz, çarpışanların en

nature... I wonder if that is why we say we are merely on the threshold of extinction.

There are also a number of local conflicts at the present day. The wars in Bosnia-Herzegovina, Somalia and Angola; the war between the Turks and the Kurds in Eastern Anatolia... This Turkish-Kurdish conflict is never referred to as a war. No one wishes to give it that name. But whether it is given the name or not it is still a war. A war devoid of all principle and morality. That is why no one has had the courage to apply the term. Civilians are being killed and tortured. There have been hundreds of "unexplained" crimes... Every day the newspapers report crimes committed by death squads organised by the State. But when the State is the accused nothing is said. Houses are burned, cities shelled and bombarded, women and children gunned down while celebrating bayram. Still no reaction. All these crimes are being committed directly or indirectly by the State. It is true, this is not a war. The laws of war are more humane.

Like the war in South-East Anatolia, the war in Bosnia-Herzegovina is a barbaric act, a disgrace to humanity. Somalia is constantly in front of our eyes, there is no need to say much about it. The wounds opened in humanity by these wars, which we describe as regional, are as grievous as any of the wounds inflicted by a world war. And the most horrifying aspect of all this is that mankind can do nothing but look on. Who is to blame for all this? Has mankind become so callous, so devoid of all humanity? When mankind is faced with such a catastrophe is there nothing to be done? Are all efforts utterly futile? But as long as some efforts are being made to overcome this, as long as some portion of humanity is filled with resolution and determination, surely we can still say that all is not lost.

Each government has its own interests in view. Even in the most minor conflict, some states or governments have something to gain. We find the apparently most decent, most democratic state giving every type of assistance, from weapons to

YAŞAR KEMAL

ırkçısına, haksızına türlü yardımlar ediyor, silah yardımından politik yardımlara kadar. Bundan vatandaşlarının bile, kimi zaman, haberleri olmuyor. Medya da ona göre koşullandırılmaya çalışılıyor. Halklar da koşullandırılıyor.

Kimi devlet Birleşmiş Milletleri bile istediklerinde istedikleri yöne sürükleyebiliyorlar. Dünya şu anda bir çıkar çatışmasında. Kim kimi daha çok sömürebilecek, kim kime daha çok kazık atabilecek, kim kimi daha çok kandırabilecek. Bu küçük savaşlar, büyük çıkarların savaşlarıdır. Bütün bunları söylemekle devletlerden, hükümetlerden vazgeçelim demiyorum. İnsanlık buna şimdilik müsait değil. Bunun için, insanlığın insan olabilmesi, bütün sorunlarının üstesinden gelebilmesi için, gerçek yalansız dolansız bir demokrasiye kavuşabilmesi gerek. Dünyamız bu dediğim demokrasiye ulaşabilmiş olsaydı şimdi karşı karşıya kaldığımız belaların hiçbiri başımıza gelmezdi.

Doğa sorununda insanlık yavaş yavaş uyanmaya başladı. Ne kadar az olsa da Yeşillerin çabası dişe dokunur hale geldi. Yeşiller bu yüzyılın başında ortaya çıkmalılardı. Bu işte çok geç kalındı. Yeşiller ortaya çıkıncaya kadar doğa çoktan doğalıktan çıkmıştı. Doğanın ne kadar yıkıma uğradığını daha bilemiyoruz. Bilimsel araştırmalarımız yetersiz.

Türkiye'yi örnek alacak olursak, erozyon bu ülkenin topraklarını bitirdi. Bitirmekte demiyorum, bitirdi. Bunu hükümetlerle halk elele vererek gerçekleştirdi. Şu günlerde Orta Anadolu insansız kalmış, ot bitirmez bir kuru toprak parçası. Dünyanın en bereketli toprak parçalarından biri, Çukurova, artık çölleşmeye yüz tutmuş, yakında çölleşip tuzlanacak bir yer. Bütün Akdeniz ülkeleri de erozyon bakımında Türkiye'den beter. Bir de su ve hava kirlenmesi... Dünyanın felaketi yüzyılın başında başladı. Ama buna karşı insanların son birkaç yıla kadar tüyü kıpırdamadı.

Sonra Yeşiller, başka küçük kuruluşlar... Gördük ki, bütün bu kuruluşların bu korkunç yıkıma karşı gücü yetecek gibi değil. Daha çok örgütlenmeler, daha etkin müdahaleler... Daha çok

political support, to the most racist, the most iniquitous side in the conflict. Not all the people are aware of what is going on. Everything is done to condition the media accordingly. The peoples, too, are being conditioned.

Some states can guide the United Nations in the direction of their choice. The whole world is engaged in conflicts of self-interest. Who can exploit the other most effectively, who can best trick the other, cheat the other. These small wars are being waged for great stakes. But that doesn't mean that we should abandon states and governments. Mankind isn't ready for that yet. For humanity to become really human, for all these difficulties to be overcome, we must create a true, honest to goodness democracy. If the world had succeeded in achieving such a democracy we should not now have been faced with a single one of these present-day catastrophes.

As for the environment, people are slowly awakening. The efforts of the Greens have had some result, however small. If only they had emerged at the beginning of the century! Everything was left much too late. By the time the Greens appeared, very little of nature was still surviving in the environment. As a matter of fact, we are still not fully aware of the damage the environment has sustained. Our scientific researches are inadequate. If we take Turkey as an example, erosion has eaten away most of the soil of this country. And I didn't say, "is eating away," I said "eaten away". This has been brought about by government and people together. Central Anatolia has been left an uninhabitable wilderness, a dry piece of earth in which nothing can take root. Çukurova, one of the most fertile regions on earth, is now rapidly being transformed into a salt desert. And the other Mediterranean countries are in an even more disastrous condition. Water and air pollution.... This world catastrophe began at the turn of the century. But no one turned a hair until quite recently. Then came the Greens, and a number of smaller organisations... But it was obvious that all these

YAŞAR KEMAL

97

insanı savaşıma kazanmak, daha daha, daha çok insanı. Doğanın yokedilmesine karşı daha çok örgütün, daha çok katılımın, daha çok demokratlaşmanın gereği var. Doğanın öldürülmesinin önüne halkların büyük katılımları, daha da bilinçlenmeleri geçebilir. Bu da daha çok demokratikleşme demektir. Daha çok örgüt, daha çok, daha çok sivil örgüt. Eğer insan hakları örgütleri daha çok etkileri olsalardı, eğer Yeşiller daha örgütlü olsalardı, eğer barış örgütleri daha çok etkili olsalardı, eğer başka başka sivil örgütler halka inebilselerdi, halklar yan etkilerden, medyanın kıyımından, yıkımından bilinçlenerek kurtulabilseydi, en azından bugünkü Bosna Hersek utancı insanlığın suratına kapkara bir çamur lekesi gibi yapışmaz, insanlık onaramayacağı böyle bir yara almazdı. Güneydoğudaki Türk-Kürt savaşı da böyle. Bunlar uluslar ve dünya insanlığı için küçük yaralar değil. Bunlar yavaş yavaş insanlık bedenini çürüten yaralardır. Güneydoğuda pislik yedirilerek aşağılanan halkla birlikte insanlık da aşağılanmıştır, yalnız Türk ve Kürt halkları değil. Bosna Hersek'te yalnız Bosna çocuklarına kıyılmıyor, tüm insanlığa da... Hitler altı milyon Yahudi'yi öldürmedi, insanlığı da onlarla birlikte çökertti. Görmüyor muyuz, artık insanlık İkinci Dünya Savaşı öncesindeki insanlık değil.

Dünyada işkence almış başını gidiyor.

Bizim ülkemiz Türkiye de başta. İnsanlık da açmış gözünü seyrediyor, yaralandığının, bozulduğunun, yozlaştığının farkında olmadan. Bu işkencelere karşı Dünya Af Örgütü kuruldu. Çok az bir sürede gelişti. Arkasına, gerektiği kadar değilse de, halkların vicdanını aldı. Ve bu kuruluş dünyada o kadar etkili oldu ki, işkenceci devletler ondan korkar oldular. Çünkü bu örgüt yansız bir örgüttü ve yalnız insanlığın vicdanına söylüyordu ne söylüyorsa. Bir sıralar barış örgütleri de etkili oldu. Nükleer savaş belasına karşı halkları uyarmaya çalıştılar.

Günümüzde de "Sınır tanımayan muhabirler", "Sınır tanımayan doktorlar" var. Başka

groups together were not powerful enough to deal with the devastation. More organisations, more effective action... Attempts to bring more and more and more people into the struggle.. The fight against extinction needed more organisations, greater participation, a more effective democratisation. The prevention of the destruction of the environment required greater popular participation, greater popular enlightenment. That meant greater democratisation. More organisations, more and more popular organisations.

If human rights groups had been more effective, if the Greens had been better organised, if the peace organisations had been more successful, if the various other popular organisations had been able to take their message to the people, if the general public had been sufficiently enlightened to be able to free themselves from the various side pressures, from the ravages and devastation of the media, the face of humanity would not have been disfigured by the Bosnia-Herzegovina disgrace, mankind would not have received such a deadly wound. The same is true of the Turkish-Kurdish war in South-East Anatolia. These are not merely minor injuries received by the nations and the peoples of the world. They are festering wounds that are slowly eating into the body of mankind. Humanity itself, not merely the Turkish and Kurdish peoples, are degraded by the humiliation of the people of the south-east forced to eat filth. It is not only the children of Bosnia-Herzegovina that are being massacred, it is the whole of humanity... Hitler not only slaughtered six million Jews, he destroyed humanity along with them. Which shows that humanity is not the same humanity as existed before the Second World War.

Torture is becoming increasingly prevalent throughout the whole world. Our own country, Turkey, leads the way. Mankind opens its eyes and surveys the scene, without realising that it itself is being injured, degraded, debased. Amnesty International was formed to fight against torture. It developed very rapidly. It was supported, although not, perhaps, as effectively as one might have wished,

YAŞAR KEMAL

kuruluşlar var. Örneğin “Evrensel Kültürler Akademisi”. Bunlar şimdilik etkileri sınırlı kuruluşlar ya, gene de seslerini bütün dünyaya duyurdular. İnsanlığın hayranlığını kazandılar. Böyle örgütler çoğaldıkça, etkinlikleri genişledikçe, özlediğimiz demokrasiye insanlık erinde gecinde kavuşacaktır. Bu örgütler halkın gücünü devletlerin gücünün üstüne çıkaracaktır. Çünkü halk, her şeyden önce kendi çıkarını, insanlığın, geleceğimizin çıkarını düşünecektir. Devletler, çıkarıcılar, bu kuruluşlar güçlendikçe insanları daha az etkileyebilecekler, insanlık vicdanını daha az yaralayabileceklerdir. İnsanlığın kurtuluşu biraz da sivil örgütlenmenin çoğalmasına, bu örgütlerin insanlığı etkilemelerine bağlıdır. Bu örgütler insanlığı doğanın öldürülmesine karşı bilinçlendirebilirler. İşkenceye, savaşa, insanlığın her anlamda aşağılanmasına, kültürlerin erozyana uğratılmasına, yokolmasına karşı insanlığı uyarabilir, bilinçlendirebilir, harekete geçirebilir. İnsanlık öyle sanıldığı kadar vurdumduymaz olmadı. Yirmibirinci yüzyıla sivil örgütlenme güçleriyle girersek, yüzyılımız için daha onurlu bir çıkarma olur. Sanıyorum yirmibirinci yüzyıldan daha iyi bir kabul görürüz. Gelecek, yüzyılımızda işlenen suçların, hiç olmazsa, birazını bağışlayabilir.

by the popular conscience. And this organisation became so influential throughout the world that it now arouses a sense of real fear in torture states. This was a totally impartial organisation that addressed itself only to the conscience of humanity. At one time the peace groups were quite influential in attempting to warn the people against the dangers of nuclear war.

At the present day there are “journalistes sans frontieres”, “medecins sans frontieres”, as well as a number of other organisations, like the “Academy of Universal Cultures”. Although their influence may be somewhat limited, their voices are heard throughout the world. They have won universal respect and admiration. As such organisations increase in number and their activities widen in scope, mankind will gradually come closer to the democracy we long for. Such organisations will allow the power of the people to prevail over the power of the state. The people will naturally think first and foremost of their own interests, the future interests of mankind. As these organisations grow more powerful, states and profiteers will exert less influence over the people and will be less able to inflict injury on the conscience of humanity.

The salvation of mankind depends on the further proliferation of popular organisations and their influence on the people. They can enlighten the people concerning the destruction of the environment. They can warn and enlighten mankind against torture, conflict, all sorts of human degradation and the erosion and destruction of cultures, and inspire them to action. Mankind is not as callous as it is sometimes thought to be. If we can enter the twenty-first century with strong popular organisations it will be a more honourable achievement for our own century. I believe that we will thus find warmer acceptance in the twenty-first century. The future may then, perhaps, pardon some of the crimes committed in our time.